

מה קורה

כאשר המוח

של מדינה

שלמה נאחז

בשיחוק

ב שביל דויד' היה זה יום רגיל, אחד הימים הראשונים אחרי השיחור.

במשך שישה חודשים, מאז ראשית המיל' חמה, שירת כחובש בצה"ל. הוא הגיע עד פאיד באפריקה. בימי הקרבות, כשטיפל בפצועים וראה סביבו עשרות רבות של הרגומים ושרואם — מצררים וישראלים — השתררה ביחידה בה שרת האווירה של הסרט מִאָאָאָ ש, התפרקות האופיינית של המתח באמצעות המורש-ל-גרדום. אנשי-הרפואה, המוקפים קטל וסבל, אינם יכולים להתגבר, אחרת, על התנאים הר-בלתי-אנושיים, בהם הם ממלאים את תפי-קידם המבורך.

משהו מכל זה עדיין נשתייר בלבו של דויד, כאשר חזר לפקולטה לרפואה בירושלים, שם למד זו השנה השנייה. מרבית בני מחזורו של דויד, שלא גויסו כלל או שהשתחררו לפני-כן, כבר התקדמו בלי-מודיעם.

דויד צריך היה להספיק לעבוד במהרה על החומר שבו סיגר. לשם כך הורכבה קבוצה של סטודנטים ששחררו כמוהו, זה עתה, כולם היו בני 20, כמו דויד עצמו. בצד דויד, הצבר הרמתי, היו גם עמי ויונתן, ילידי-הארץ מנתניה ומחזרה, ושני ילידי עיראק — בועז וישראל.

היתה זו הפעם השלישית או הרביעית שבה בילו בחדר הדיסקציה (נתחת ה-מתים), מאז חזרו מהצבא לחמישם ניתן חצי מח אנושי, כדי שיתחמו אותו וילמדו את הרכבו בשיעור עצמי. הם לא קיבלו הוראות או הרכה מיוחדת. חדר הדיסקציה הוא אולם גדול, בקר-מה השישית של בית-החולים הדסה בירושלים. חלקי-הנושף שמורים בו בלי מתכת, כשהם צפים בנוח רעיל המשמר אותם. החלקים המשמשים לשיעור מועב-רים לקערות, המלאות באותו נוזל. כל קבוצות הסטודנטים, שכל אחת מהן עובדת על חלקי-גופה אחר, עובדות באולם זה בידה.

מה קרה באותו יום שעתיד היה לעשות היסטוריה — באחד במארס, 1973?

יש מוח, אין שכל

ל שח לדעת איך החל הוויכוח בין דויד וחבריו, שגרף לאחר מכן את כל המדינה למערבולת מטורפת.

החלק הרלוונטי של השיחה נפתח ב-פסוק, שנפלט מפיו של דויד תוך כדי ויכוח: "אחרי מה שראיתי במילחמה, אני כליכך אדיש, שיכולתי להכניס את המוח הזה לפה." הפסוק היה מלווה בתנועת-יד מתאימה.

הדבר עורר מייד את חושי-האתגר של חבריו. "אתה מוכן לאכול את המוח תמורת חצי-מיליון לירות?" שאל אחד מהם. "בשה", השיב דויד, בהצגה של אדישות נוקשה.

"ותמורת אלף גס-כן?"

דויד השיב בחיוב.

"או קדימה!"

דויד עשה תנועה בידו, כאילו הוא גורף חלק מן המוח ומכניס אותו לפה. מייד אחר-כך שלף את ארנקו מכיסו. כאילו הוא מוכן לקבל את הכסף בו זכה כביכול.

עד כאן היה זה שיח רגיל של צעירים, כבכל מקום ובכל שעה. גם ההמשך לא היה יוצא-דופן.

שניות אחדות לפני-כן נכנסה לאולם רינה, גם היא תלמידה בפקולטה. היא ראתה, מאחורי את תנועתו של דויד, ואת הר-הבעות המשונות על פני חבריו.

שמות הסטודנטים בכתבה בדו"ס, לפי בקשתם.

ח"כ פרידמן בעצרת השוים
— אם זה לא יקום —

אשרוב קורא שירי ויטמן
— הכל אבוד!

אולם מעבר להלצות, היה למינוי מש-מעוה רבה. הרכבי הוא המטיף הראשי לדיועה שאין כל אפשרות להשיג שלום אמיתי בין ישראל והעולם הערבי, בגלל אופיים ה"אנטי-שמי" של הערבים. כל חוגי הסיפוח בארץ רגילים להסתמך עליו. המינוי מצביע על הכיוון שבו מתקדם ש-הביטחון החדש.

אולם פרס והרכבי עסקו השבוע במיב-צע רציני עוד יותר.

כל כלי-התקשורת בארץ הכתירו כתרים למוסד חדש, שקם בחסותו של פרס ובהג-הלתו של הרכבי. זהו "המכון לעיונים איסטרטגיים", שמטרתו המוצהרת היא להשפיע על מדיניות הממשלה.

להשפיע באיזה כיוון? הדבר הובהר כבר על-ידי האירוע הראשון של המכון. במרכזו עמד אורה מאפריקה, הוגה-הד-עות היהודי-הגרמני-האמריקאי האנס מור-גנטאו, שהוא נץ מדופלם גם לגבי אר-צות-הברית וגם לגבי ישראל. הפרופסור הקשיש, שהיה מורהו של הנרי קסינג'ר, ידוע כשנוא המשובע מאז שזה עלה לגדולה. השבוע ניבא שמדיניות-השלום של קסינג'ר תיכשל. למעשה קרא ליש-ראל לחבל במדיניות זו, ולחזור לקו ה-נוקשה ביותר של גולדה-דיין.

איצטלה מדעית. המכון החדש אינו דומה למכונים המכובדים בעולם, הנוש-אים שם דומה. שיטתו ופירוטו מעידים עליו שזהו מוסד תעמולתי, להפצת די-עותיהם של הניצים. באיצטלה אקדמאית מכובדת.

כינוסים

ועידה על הדשא

"זוהי התיקוה האחרונה,"

אמרו שני הקצינים

למשורר

"איך הוא עושה זאת?" שאלו זה את זה מאות הצעירים, שהתרכזו ביום-השבת

במרכז גן-העצמאות בתל-אביב, חשופים לקרני השמש הלוהטת, כדי להשתתף ב-עצרת שנקראה על-ידי אדם אחד: ה-משורר יבי.

היתה זאת הפעם השלישית בחודשים האחרונים שבה הצליח המשורר המשופם לכנס יחד אנשי מיפגת-העבודה ומפ"ם, ר"ץ ומרי, שינוי ומוקד, בפעולה פוליטית משותפת. שום גורם אחר בארץ לא הצי-ליח בכך.

היה נדמה שהתיקוה האחרונה לשי-תוף-פעולה בין כוחות-השלום בארץ מתה בימי ההתנחלות בסבסטיה, כאשר הדויד-גים האינסופיים בין כל הגופים האלה הוכיחו שכל אחד מהם שקוע בחשבונות קטנוניים, אינו מוכן ואינו רוצה לשתף פעולה עם זולתו.

מדוע הוא מפולג? גם הפעם חורה תופעה, שבלטה ב-"הייד-פארקים" הקוד-מים: כל הנואמים אמרו כמעט את אותו הדבר. מכחינת הרוחן הפוליטי, יכול היה איש אחד לכתוב את כל הנואמים. נתן ילין-מור, תופיק זימד ומאיר פעיל קבעו שמעשי ממשלת רבין מובילים ל-מלחמה. יגאל עילם ממיפגת-העבודה ומרשה פרידמן מר"ץ התלוננו על היעדר לחץ מצד מנהיג-השלום על הממשלה, לאיוון לחץ הליכוד הימני. אליעזר רונן, ח"כ מפ"ם, שמיפגתו אסרה עליו לנאום, מחא כפיים, הכל קראו לשי-תוף-פעולה ולליכוד הכוחות.

"אם כן", קרא אורי אבנרי, "מדוע מחנה-השלום מפולג כיום יותר מכפי שהיה אי-פעם? מדוע לא היה מסוגל לפי-עול, גם מול האתגר החמור של פרשת סבסטיה? מדוע מסוגלים כל כוחות-הסיו-טוח לבצע סיבצעים משותפים, למרות הר-שונא הגלוייה בין ראשיהם, ואילו מחד-נהיה-שלום משותף?"

התיקוה האחרונה. השאלה נש-ארה מרחפת באוויר, ללא תשובה. גם אחרי שהוסרת מידי אלוני שילהבה את אלף הנוכחים בצלילים המרטיטים של "שירו שיר לשלום", ואחרי שמישה אש-רוב קרא שיר-אהווה מליהב של ואלט ויטמן, שניהם התנדבו לעצרת-הלידודות.

השאלה לא ריחפה רק על הבינוס עצי-מו. אחרי שהדברים שודרו בטלוויזיה, עצרו שני קצינים את יבי ברחוב, לחצו את ידיו ואמרו: "זוהי התיקוה האחרונה, נה, רק מתנה משותף של כוחות-השלום יכול להביא לשינוי. אם לא יקום, הכל אבוד."

ביטחון

בעיה טכנית מטובכת

"עיכוב שיחורר"

מושג חדש שי

תקופת החירום

סמל ראשון אבי ספר בכליין-עניינים את הימים שנתלו לו עד תחילת חודש אוגוסט השנה. בתאריך זה עמד לסיים ארבע שנות שירות בצה"ל.

נחתי ארבע שנים ומחיי לצבא. אני חושב שמילאתי את חובתי מעל ומעבר לגדרש. את שנת השירות האחרונה שלי

(המשך בעמוד 24)

במדינה

(המשך מעמוד 15)

רדת נעורה. קשה להבין מה התכוון רבין להשיג בצרפו יחד שתי הכרזות אלה.

מי שרוצה למנוע בעד סוריה ובנות-בריתה לפתוח במלחמה הרסנית חדשה, מוכרח להשאיר לסורים תיקוה כלשהי לקבל בחזרה את הגולן, או לפחות חלק ממנו, ביום מן הימים. מי שקובע שהגולן לא יוחזר לעולם, גם לא בדור הבא, גם לא תמורת שלום מלא ואמין, גם לא בחל-קו — נועל את דלת-השלום אף בפני הסורי המתון ביותר.

אילו רצתה ממשלת-ישראל לגרות את הסורים לפתוח בהתקפה, כדי לאפשר ל-צה"ל להנחית מכה מונעת, יכול היה להיות ליגיון כלשהו בהצהרות אלה. לפ-חות למראית עין, אולם גם זה אינו סביר. ודאי לחלוטין שבמיקרה של אינו לחת צה"ל בשדה, תגיב ברית-המועצות מייד באיום צבאי קיצוני, מאחר שסוריה היא הבסיס האחרון שנותר לה במרחב. במיקרה כזה צפוי משבר עולמי חמור, ובביקבותיו יובא לחץ מוגבר על ישראל להתפשר עם סוריה.

אם כן, מה רצה רבין? גם למקורביו לא היתה תשובה על כך.

מוסדות

ברווי הגים

חוזרים הביתה

העופות של האדוף

הרכבי מצטרפים אל

קן הניצים

צירוף-המיקרים גשמע כבדיחה עליונה. הממשלה הכריזה מראש על קיום תר-גילגיוס כללי באמצעות הדויד ובעיתור-נות. האזהרה נועדה, בגלוי, למנוע את השינוטה של פרשה שאירעה לפני שנים, ושכנסה להיסטוריה בשם "ברווזימים". בגלל תקלה בשרשרת הפיקוד, פתח אז קול ישראל בתרגיל של גיוס-כללי, על-ידי שידור שמות-הצופן של היחידות. בין כל השמות הססגוניים, נחרת השם "בר-ווזימים" במיוחד בתודעה והוא שהע-ניק למאורע את השם שנשמר בזיכרון. כשהחל אז השידור, פרצה בהלה. הכל היו משוכנעים שפרצה מלחמה. במילאת הכנסה, שדיוניה היו באותה שעה בעי-צומם, מיהר מנחם בגין לעלות על הדור-כן, לברך את גיבורי צה"ל היוצאים למלחמה. לא היה לו מושג על איוו מיל-חמה מדובר, נגד מי ובגלל מה.

כשהתפוצץ הבאלון, רבה המבוכה. שר-הביטחון דויד בן-גוריון מינה ועדת-חקי-רה, בראשות יעקוב-שימשון שפירא. התו-צאה: שני קצינים הודחו. אחד מהשניים: ראש אמ"ן, האלוף יהושפט ("פט") הר-כבי.

מורהו של הנרי. השבוע חזר הרכבי לחדשות הממלכתיות. הוא מונה ליועץ שר-הביטחון, שימעון פרס, לתיכנון איסטרטגי לטווח ארוך. מייד נפוצה ההלצה שהוא יעץ לפרס לערוך את התר-גיל החדש, להפריח שוב את ברוווי-המים.